

تعریف رشته:

رشته کارشناسی پیوسته اتاق عمل شاخه ای از علوم پزشکی است که طی این دوره دانشجویان با اصول جدید اتاق عمل و تکنولوژی های نوین جراحی در جراحی های تخصصی و فوق تخصصی آشنا شده و مراقبت و کمک به اداره بیمار را قبل و حین و بعد عمل می آموزند. دانش آموختگان این رشته عضوی از تیم بهداشتی درمانی خواهند بود که به عنوان بخشی از تیم جراحی برای کمک به اجرای یک عمل جراحی با نتایج مطلوب در بخشهای اتاق عمل بیمارستان بخشهای مداخله تشخیصی درمانی و مراکز مراقبتی سیار ایفای نقش می نمایند.

تاریخچه رشته :

در سراسر دنیا برنامه اتاق عمل به دو صورت ارائه می شود در حالت اول دانش آموختگان رشته کارشناسی پرستاری (پس از کسب مدرک لیسانس) در یک دوره یک تا دو ساله برای ورود به اتاق عمل آموزش می بینند. در مرحله دوم دانشجویان در مقطع کاردانی آموزش های عمومی دوره اتاق عمل را می گذرانند و برای ایفای نقش به عنوان فرد سیار و اسکراب (دست شسته) آماده می شوند و سپس در صورت تمایل در یک دوره یک و نیم الی دو و نیم ساله برای ایفای نقش به عنوان کمک اول جراح آماده می شوند

استاندارهای مراقبت از بیمار در انجمن پرستاران اتاق عمل آمریکا نشان می دهد که دانشجویان دوره های تکنسین اتاق عمل می توانند تا دوره های تخصصی بالاتر ادامه تحصیل دهند ، با ذکر این نکته که افراد هر گروهی شرح وظایف خاص خود را دارند و نقش افرادی که دوره تخصصی را طی کرده اند با تکنسین اتاق عمل تفاوت دارد .

بر اساس استانداردهای انجمن تکنولوژیست های جراحی، افراد شاغل در اتاق عمل دارای مدارک متفاوتی می باشند. به عنوان مثال تکنولوژیست های جراحی برای ایفاء نقش اسکراب در سه سطح یک تا سه آموزش می بینند در سطح اول فرد در عمل های عمومی وارد می شود، در سطح دوم می تواند در عملهای تخصصی تر ایفاء نقش نماید و در سطح سوم فرد در حوزه مدیریت نیز وارد می گردد .

مطابق استانداردهای این انجمن « کمکهای اول جراحان » نیز در سه سطح پایه ، عمومی و تخصصی فعالیت می کنند که « کمک اول جراح » می تواند یک پزشک ، یک پرستار دوره دیده اتاق عمل (پرستار با مدرک RN که دوره اتاق عمل را گذرانده) و یا یک تکنولوژیست جراحی که یک دوره آموزشی اضافه (1/5 - 2/5 ساله) گذرانده است و دارای مجوز کار و مدرک برای ایفای نقش کمک اول جراح است باشد. این انجمن که توسط دانشکده جراحان آمریکا ، انجمن بیمارستانهای آمریکا ، انجمن پرستاران اتاق عمل پایه گذاری شده ، نیز در پیشنهادات خود اعلام نموده که برای تکنسینهای جراحی دوره های مقدماتی حداقل مدرک فوق دیپلم و برای دوره های پیشرفته و نیز « کمکهای اول جراح » کسب مدرک لیسانس ضرورت دارد .

رشته اتاق عمل در ایران در مقطع کاردانی بین سالهای 1366 تا 1380 و در مقطع کارشناسی پیوسته و ناپیوسته از سال 1387 در دانشکده های مختلف سطح کشور راه اندازی گردید. این رشته در دانشکده های پیراپزشکی و یا پرستاری به دانشجویان ارائه می گردد. در این دانشکده گروه اتاق عمل متولی اداره دانشجویان در رشته کاردانی اتاق عمل می باشد.

ضرورت وجود حرفه و ارتقاء حرفه ای:

امروزه بیش از پیش نقش پرسنل جراحی آموزش دیده در سیستم بهداشتی درمانی مشخص شده است تکنولوژیست های اتاق عمل عضو مهمی از تیم بهداشتی بوده که در تماس نزدیک با جراحان ، متخصصان بیهوشی و پرستاران در راستای تامین مراقبتی مطلوب برای بیماران فعالیت می کنند. عملکرد انسانی و شایسته حرفه های مراقبتی دانش و مهارت وسیعی می طلبد و از آنجا که سنگ زیربنایی رشد و توسعه یک حرفه ، آموزش آن حرفه می باشد ، پرسنل اتاق عمل نیز مانند سایر اعضاء سیستم بهداشتی درمانی نیازمند اجرای استانداردهای آموزشی می باشند. انتظار می رود که در سال های آینده میزان نیاز به تکنولوژیست های اتاق عمل سریعتر از حد متوسط افزایش یابد. علت این امر افزایش تعداد و انواع اعمال جراحی و رشد جمعیت و نیز افزایش میزان سالمندی است (زیرا افراد سالمند نیاز به اعمال جراحی بیشتری دارند)، از سویی پیشرفت سریع تکنولوژی پزشکی موجب تغییرات چشمگیری در زمینه تکنولوژی جراحی می گردد. پیشرفتهای تکنیکی مانند تکنولوژی فیبرهای نوریو یا لیزر موجب ایجاد تکنیکهای جراحی جدید می شود و اتاق عمل های آینده برای تطابق با کامپیوترها ، لیزرها ، فیبرهای نوری ، الکترونیک و رباطها به منظور انجام مراقبات روتین بیمار آماده می شوند. لذا تغییرات وسیع و چشمگیر موجود در تکنیکهای جراحی نیازمند هم سطح شدن تکنسینهای جراحی با نقشها و وظایف جدید بوده و برنامه آموزشی کنونی برای برآوردن نیازهای پرسنل اتاق عمل در آینده کافی نخواهد بود. بنابر این تکنولوژیستهای اتاق عمل باید برای این جالش های در حال پیشرفت و تغییر آماده شوند.

چشم انداز رشته (Visson)

بر اساس این برنامه آموزشی در ده سال آینده همگام با پیشرفت سریع تکنیکهای جراحی و انجام اعمال جراحی رباتیک ، فراگیران این رشته طبق استانداردهای انجمن جهانی تکنولوژیست های جراحی آموزش خواهند دید.

دانش آموختگان این رشته جایگاه خود را در عرصه های مختلف جراحی مشخص و تثبیت خواهند نمود و نه تنها به عنوان یک کارشناس مسایل عمومی اتاق عمل بلکه به صورت اختصاصی نیز قادر به ارائه خدمات اثر بخشی و مقرون به صرفه در جهت اعتلای سطح سلامت جامعه و بهبود کیفیت اعمال جراحی خواهند بود و در سطح کشور و بین المللی مطرح خواهند شد .

رسالت :

رسالت رشته اتاق عمل در مقطع کارشناسی پیوسته، تربیت نیروی انسانی متعهد و آگاه و کارآمد است که با کسب توانائی های حرفه ای در اتاق عمل و بهره مندی از دانش و تکنولوژی روز، خدمات مورد نیاز مراقبتی و مقرون به صرفه را در بالاترین سطح استاندارد جهت تامین، حفظ و ارتقاء سطح سلامت بیمار و جامعه ارائه دهند.

نقش های دانش آموختگان در جامعه:

دانش آموختگان این رشته در این مقطع در حیطه های ارتباطی و مراقبتی ایفای نقش خواهند نمود.

توانمندی های اختصاصی مورد انتظار:

این توانمندی ها شامل موارد زیر هستند:

- ارتباط حرفه ای
- آماده سازی و چینش وسایل
- کار با وسایل و تجهیزات
- نگهداری وسایل و تجهیزات
- ایمنی بیماران، کارکنان، محیط کار
- جابجایی و انتقال صحیح بیمار
- پوزیشن دهی بیمار تحت نظر جراح
- شستن دست به روش اسکراب
- پرپ و درپ
- سیرکولار جراحی
- اسکراب جراحی
- هموستاز جراحی
- کوتریزاسیون جراحی
- مراقبت از زخم جراحی
- احیا قلبی، ریوی، مغزی
- گند زدایی و استریلیزاسیون

جایگاه شغلی دانش آموختگان :

اغلب تکنولوژیست های اتاق عمل در بیمارستان ها و مراکز مراقبتی سیار استخدام می شوند. اگرچه بیمارستان ها اولین استخدام کننده این گروه می باشند، اما انتظار می رود استخدام آنها در مراکز جراحی سیار، مراکز مراقبتی سرپایی و مطب های پزشکان افزایش یابد.

طول دوره و شکل نظام آموزشی:

طول دوره کارشناسی پیوسته رشته اتاق عمل و نظام آموزشی آن مطابق آئین نامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته و ناپیوسته مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی است. مدت تحصیل حداقل 4 سال و حداکثر 5 سال (در شرایط خاص و با موافقت آموزش کل دانشگاه علوم پزشکی مثل مرخصی تحصیلی و.....) می باشد.

دروس و تعداد واحدهای درسی :

تعداد کل واحدهای درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته اتاق عمل 130 واحد به شرح زیر می باشد.

دروس عمومی : 22 واحد

دروس پایه و تخصصی 74 واحد

کارآموزی 18 واحد

کارآموزی در عرصه : 16 واحد

امکان ادامه تحصیل فارغ التحصیلان کارشناسی تکنولوژی اتاق عمل:

برای فارغ التحصیلان این رشته از دو مسیر رشته های کارشناسی ارشد پرستاری و کارشناسی ارشد اتاق عمل در گرایش های مختلف امکان ادامه تحصیل فراهم شده است.